

Pocta Josefu Šírovi

(1859–1920)

*Cesta k člověku, to je jediná správná cesta,
a kromě té žádné jiné cesty není*

Šírovo životní krédo

Před 100 lety zemřel „spisovatel Krkonoš“ Josef Šír. Říká se o něm, že je neprávem opomíjeným krkonošským Klostermannem. Ačkoli je doloženo, že ještě v 60. letech 20. století byly v rodinách hornostěpanických, mrklovských, rychlovských a beneckých starousedlíků Šírovy knihy s úctou uchovávány, postupně z povědomí širší veřejnosti vymizel.

V kraji pod Žalým se Šír narodil a zůstal mu celý život věrný, sem také situoval děj většiny svých realistických povídek, románů a dramát. Narodil se v Horní Branné v rodině tkalce. Pedagogické vzdělání získal na Učitelském ústavu v Jičíně, kde byl spolužákem Karla Václava Raise. Jako učitel působil v Roztokách u Jilemnice, ve Staré Vsi u Vysokého nad Jizerou, v Poniklé, na Benecku a 21 let Horních Štěpanicích. Po odchodu do penze existenčně strádal, proto se nechal reaktivovat a nastoupil do nově založené menšinové školy v Příchovicích u Kořenova. Zde byl nalezen den po svém příjezdu, 9. května, mrtvý mezi právě rozbalovanými knihami.

Odhodlání působit na české menšinové škole odráží Šírův celoživotní postoj. Byl propagátorem české kultury, pořádal vlastenecky zaměřené přednášky, proslul jako výborný řečník. Byl mužem mnoha talentů. Hrál na několik hudebních nástrojů, komponoval drobné skladby a maloval, podporován přítelem malířem „Frantou“ Kavánem. V Horních Štěpanicích začal psát obecní kroniku, kterou vyzdobil akvarely všech stavení, a tak je dnes unikátním dokumentem o podobě lidové architektury.

Jeho prvořadou životní náplní bylo ale učitelství, v němž všechny své talenty zúročil. Prosazoval moderní pedagogické metody a individuální přístup k žákům. Byl mužem velkého rozhledu, dopisoval si s významnými osobnostmi. Lákali ho do Prahy, ale i přes bídu spjatou s učitelským povoláním zůstal na horách. Včelařil, zahradničil, rád štípal dříví, lyžoval a chodil po Krkonoších.

Publikovat začal až ve svých 37 letech. Náměty čerpal ze života, z událostí, které se kolem něj odehrávaly. Popisoval mezilidské vztahy, společenské poměry, vztahy mezi Čechy a Němci, bídu života na horách. V jeho příbězích hrají často hlavní roli děti, ženy, staří lidé, ale také příroda a horské počasí. Jeho práce jsou cenným etnografickým materiálem – svědectvím o každodenním životě, tradičních řemeslech, zejména tkalcovství, krkonošském nářečí, duchovním životě horalů, stravě, způsobech hospodaření a v neposlední řadě o podobě krajiny.

Nejprve publikoval časopisecky, nakladatele získal až v roce 1904. Za jeho života vyšlo devět knih. Zásadní zásluhu na propagaci Šírova díla má vrchlabský nakladatel Josef Krbal, který ve 30. a 40. letech 20. století vydal 11 svazků sebraných spisů. Dva menší výběry vyšly v 70. letech.

Knihovna Krkonošského muzea ve Vrchlabí, která vlastní Šírovo mnohosvazkové dílo, chce v letošním roce Šíra připomenout. Proto ve spolupráci s vydavatelstvím Gentiana připravuje knihu s výběrem Šírových povídek, která vyjde na podzim.

Šír mezi svými žáky před školou v Horních Štěpanicích

